

и максималното елиминиране на жените от публичния живот. И още през XVI век те започват да отпадат от състава на регистрираните данъкоплатци и почти не заемат административни длъжности в обществото. Тези обстоятелства автоматически ги изключват от документацията. Ето защо, с изключение на вдовиците, които са със статут на глава на семейството, жените почти не се споменават в писмените архивни източници.

През 1831 г. е направено първото общо преброяване в Османската империя. То обхваща само мъжкото население разделено на верски принцип и не дава възможност да се установи народностната структура. Жените не са включени и в това, и в следващите преброявания.

По времето на Османската империя съществуват успоредно няколко съвършено различни женски свята – светът на харемските жени, светът на преследваната, унижавана, но незагубила самочувствието си на работещ човек българска жена, светът на свободно движещата се в географското пространство циганка.

Тези женски светове усвояват различни пространства и въпреки многобройните ограничения имат и определена свобода. Свобода, твърде различна за разните етносоциални прослойки. Мюсюлманката е предимно в харема, но прикрита с фереджето си, може да бъде видяна по улиците, на път за банята. Банята ”това развлечение жените си позволяват веднъж седмично и стоят най-малко четири или пет часа..... това е женското кафене, където се разказват всички новини, измислят сплетни и т.н.” (Балканите през погледа 1979: 82). В същото време християнката се показва с открито лице, присъства на службите в храма, продава продукти край населените места, работи на полето, посреща гости в дома си. Циганката, независимо към коя религия принадлежи, се откроява и с външността си, и с поведението си от останалите жени. В повечето случаи, необвързана с постоянно местожителство, тя заедно с мъжа си свободно се вписва в пространството на времето и житейските пътища.

От друга страна, тази част от циганския етнос, която за постоянно или сезонно усяда, живее в едно сравнително затворено общество в рамките на населеното място. Тези цигани в много случаи са неделима част от *ежедневните радости и проблеми на околните*.

Хамамът (банята) в Османската империя е общественото място, превърнало се в част от ежедневието, където се срещат различните етноси. “... Тук няма никакво социално разделение, етикет, церемониал, няма лекар, който да разреши влизането и да бди над болните, няма хотел, кафене